

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. An ad hoc Sacramentum validum & informe requiratur dolor
supernaturalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Concilium Tridentinum sessione decima-quarta, capite quarto ait attritionem in Sacramento disponere ad gratiam dispositio autem ad formam supernaturalem, debet esse ejusdem ordinis cum formâ, ad quam disponit; quo argumento probant Theologi Fidem, Spem, & Charitatem debere esse supernaturales: sed de hoc fufius dici solet in materiâ de gratia, vel in tractatu de Fide, Spe, & Charitate.

SECTIO QUINTA.

An ad Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe requiratur dolor supernaturalis.

I. *Quæritur: Virum in Sacramento Pœnitentiæ validum & informe non possit dolor esse in entitate naturalis.*

ULTERIUS dubitari potest, utrùm in nostrâ sententiâ asserente Sacramentum Pœnitentiæ posse esse validum & informe, & consequenter dolorem, qui est pars Sacramenti, in eo casu non esse dispositionem ad gratiam; utrùm inquam, ille dolor non possit esse in entitate naturalis; hic enim cessant argumenta hætenus facta, quæ procedunt solum de dolore qui sit dispositio ad gratiam. Deinde in aliis Sacramentis non requiritur ut ulla pars illorum sit quid in entitate supernaturale, Baptismus etenim continet aquam naturalem, abluionem, & prolationem verborum, ubi nihil cernitur supernaturale. Tertio, quidni æquè poterit attritio naturalis hoc Sacramentum constituere, atque Confessio & absolutio naturales. Quarto, ad nihil aliud requiritur attritio, seu dolor quam ut fiat vera accusatio, hæc autem vera est, quamvis dolor sit in entitate naturalis.

II. *Hoc proinde multi docent, & infensæ Theologi.*

Hanc itaque sententiam tenet Henriquez libro primo de Pœnitentiâ, cap. secundo, & libro secundo, capite undecimo, numero primo, qui plurimos pro eâ citat, Valencia disp. septimâ, quæst. octavâ, puncto secundo, Bonacina disput. quinta, quæst. tertia, puncto secundo, numero nono, Sotus, Navarrus, & alii supra citati: & videtur expressa mens Sancti Thomæ quaestione octogesima-quarta, articulo septimo, Corpore: Sicut enim, inquit, in aliis Sacramentis materia est vel a naturâ ut aqua, vel ab arte, ut panis, quod autem ad Sacramentum hæc assumantur habent ex institutione Christi, ita materia Sacramenti Pœnitentiæ præexistit a naturâ; ex naturali enim ratione homo movetur ad penitendum de malis, quæ fecit, &c. hæc S. Thomas.

III. *Probabile est ad Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe non requiri dolorem in entitate supernaturalem.*

Existimo itaque hoc esse valdè probabile, & conformiter ad opinionem quam secuti sumus de hoc Sacramento valido & informi, sustineri posse, & magis fortasse consequenter. Sicut enim diximus ex institutione Christi juxta Concilia solum haberi, requiri per se loquendo talem dolorem tanquam partem hujus Sacramenti, qui simul sit dispositio ad gratiam, licet per accidens possit subinde contrarium accidere, ita etiam dici potest, per se loquendo solum requiri dolorem supernaturalem etsi naturalis sufficiat, ut dixit Sanctus Thomas; sicut materia aliorum Sacramentorum, ut aqua, oleum, &c. sunt res merè naturales.

IV. *Dicitur: Ergo licet dolor in*

naturalis in entitate; ergo & per dolorem merè

naturalem conferri posset gratia, nam in aliis Sacramentis id videmus; asperitio enim aquæ in Baptismo cum formâ verborum adæquatè causant gratiam ex opere operato, licet nihil ibi interveniat supernaturale; ergo idem præstabit dolor in Sacramento Pœnitentiæ conjunctus cum reliquis partibus Sacramenti.

Negatur tamen consequentia: Disparitas est, Concilia namque, & in particulari Tridentinum sessione sexta & decima-quarta, capite quarto, ait attritionem in Sacramento esse dispositionem ad gratiam & justificationem, dispositio autem ad formam supernaturalem debet esse supernaturalis, & ex gratiâ procedere, ut ostensum est. Imo etiam Baptismus in adultis, ubi requiritur dolor de peccatis, nunquam confert effectum sine dolore supernaturali. Sicut itaque Baptismus validus & informis requirit ulterius dolorem supernaturalem de peccatis ut reviviscat, & fortiatur effectum, ita licet Sacramentum Pœnitentiæ validum constituatur per dolorem naturalem, ulterius tamen ut fortiatur effectum requirit dolorem supernaturalem, qui sit dispositio ad gratiam. Unde juxta hanc sententiam probabiliter defendi posse videtur, etiamsi dolor sit universalis de omnibus peccatis, adhuc Sacramentum hoc, licet validum, fore informe.

Quòd verò dari possit in aliquo saltem casu actus doloris in entitate naturalis, præter Valentiam, Henriquez, Bonacinam, Sotum, & Navarrum citatos, tenet Vasquez primâ secundâ, disp. centesima nonagesima-quarta, cap. quarto, numero trigesimo-seculo, & trigesimo-tertio, Molina in concordia quaestione decima-quarta, articulo decimo-tertio, disputatione decima-quarta, membro quarto & quinto, & nonnulli ex Recentioribus: imo & Suarez etiam tomo quarto in tertia parte disputatione tertia, sect. septimâ, & libro primo de gratiâ, capite trigesimo-septimo, num. septimo & sequentibus, etsi ad valorem Sacramenti neget sufficere, & Coninck disput. prima de Pœnitentiâ, dubio quarto, numero vigesimo-octavo.

Et ratio esse potest primò, quia, ut bene Vasquez, Molina, & Suarez citati, videtur homini connaturalissimum dolere de peccatis, vel prout talem turpitudinem habent, & tantum malum inducunt, vel prout Deum auctorem naturæ offendunt; hoc enim motivum sufficit, ut ait Vasquez loco citato, nec alio modo radiiores dolent de peccatis quam quòd Deo displiceant, vel contra illius præcepta sint, hoc autem totum non est cur excedat actum naturalem. Nec obstat quòd hic actus sequatur actum Fidei, nam non omnis actus secutus ad actum Fidei est supernaturalis, ut ait Vasquez numero trigesimo-seculo; & videtur clarum in quibusdam actibus inefficacibus: deinde non omnis actus de objecto revelato est necessariò actus Fidei: licet de facto sequatur dolor ad actum Fidei supernaturalem, tamen non necessariò illum præsupponit, sed si per actum naturalem idem objectum proponeretur, posset excitari actus doloris, ut in hæretico videtur certum.

Ratio est secundò: nam Concilium Tridentinum sessione sextâ, dum definit non posse hominem sine gratiâ tum præveniente, tum adjuvante elicere hujusmodi actus prout oportet, seu ut justificationis gratia ei conferatur, insinuare videtur alios inferiores esse possibiles juxta naturam vires.

Sacramento Pœnitentiæ sit naturalis, Sacramentum nihilominus confert gratiam.

V. *Resp. Non posse conferre gratiam, ad hanc quippe requiritur dispositio supernaturalis.*

VI. *Dari posse actum doloris de peccatis, in entitate naturalis, plurimi & doctissimi Theologi agnoscunt.*

VII. *Ratione efficitur, dari posse dolorem naturalem de peccatis.*

VIII. *Insinuat etiam Conc. Trident. possibilem esse actum doloris naturalem.*

IX. Non apparet ex quo capta hic dolor sit supernaturalis.

Ratio est tertio: Hic namque actus doloris de omnibus peccatis si esset supra vires naturæ, vel id foret ratione sui, vel circumstantiarum, tentationum scilicet, ut motuum concupiscentiæ, oppugnationum dæmonum, &c. non primum, aut enim id contingeret ratione ipsius modi tendendi actus ac motivi, & hoc non, ut ostensum est probatione primâ, aut ratione propositi universalis vitandi omnia peccata, quod cum viribus naturæ factu sit impossibile, erit etiam impossibile desideratu. Sed imprimis non requiritur ejusmodi propositum, quo absolutè statuat nunquam amplius peccare, sed solum non peccare deinceps quantum potest; unde licet quis planè putet fore ut postea relabatur in peccatum, potest nihilominus habere propositum non peccandi sufficiens ad Sacramentum Pœnitentiæ, ut communiter docent Theologi. Deinde aliud est viribus naturæ statuere non amplius peccare, sed totam legem servare, aliud statuere non peccare amplius, & servare totam legem, viribus naturæ, hoc secundum sicut quis facere moraliter non potest, ita nec statuere facere, primum autem non excedit vires naturæ; statuit enim non amplius peccare, non per vires naturales præcisè, sed sperando fore ut divinum ei auxilium adsit, vel omnino præcindendo. Nec etiam obstat aliud; non enim semper urgent tentationes ita vehementes, ut quis ad breve saltem tempus statuere non possit Deum non offendere, imo & à gravi peccato abstinere: unde Molina citatus affirmat hoc non solum non difficile esse, sed facile.

X. Homines sæpè proponunt vitare omnia peccata præter unum.

Quartò: Nam ut notat Molina, sæpè homines ad confessionem accedunt cum proposito vitandi omnia peccata, uno aliquo excepto, ad quod ita afficiuntur, ut omnino relinquere illud nolint, quo in casu, inquit Molina, nemo dixerit propositum illud vitandi omnia peccata præter illud unum, procedere ex auxilio peculiari Dei. Cùm ergo voluntas abstinendi ab illo uno peccato non tantum difficultatis addat, vel saltem non

adderet in homine qui erga illud non ita vehementer afficeretur, non est, si proponere naturaliter quis possit vitare omnia peccata hoc excepto, cur illud etiam simul cum cæteris nequeat in eodem proposito conjungere. Sed de hoc plura dixi Tomo præcedente, in materiâ de Gratiâ, ubi quaestionem illam discussi, an viribus naturæ quis mysteria Fidei cognoscere, Deum diligere, & alios actus excellentes elicere possit.

Si tamen defendere quis velit dolorem ad valorem Sacramenti necessarium debere esse supernaturalem, dicere poterit, cum Christus partem hujus Sacramenti instituit conversionem ad Deum, verisimile esse requirere ipsum ut dolor ille sit supernaturalis, cùm ordinetur ad reconciliationem cum Deo, & ad hominem ad finem supernaturalem perducendum per modum tendentiæ cujusdam internæ. Deinde, nihil obstat quominus Sacramentum validum conferat gratiam, nisi obex illius peccati, de quo non habet dolorem; ergo posito præcisè dolore sufficiente de illo peccato, Sacramentum revivifcet, & conferet gratiam; ergo prior dolor erat supernaturalis, nam non minus dolor de hoc peccato disponit ad gratiam, quam dolor de aliis. Confirmatur: Si dolor de hoc ultimo peccato esset naturalis, non daretur gratia, ergo è contra, licet hic dolor esset supernaturalis, si dolor de aliis peccatis esset naturalis non daretur etiam gratia, cùm non minus ad gratiam requiratur retractatio supernaturalis unius peccati quam alterius, sed positi præcisè retractatione hujus peccati, datur gratia, cùm obex tollatur, ergo.

XI. Dicere fortè quis possit, ideo hunc dolorem debere esse supernaturalem in Sacramento, quia institutus est à Christo ut converteret ad Deum.

Hoc quamvis probabiliter dici possit, contrarium tamen existimo esse multo probabilius, & rationem sufficientem, ut vel per illam solam defendi possit Sacramentum Pœnitentiæ posse esse validum & informè. Imo arbitror hac viâ longè facilius illam sententiam sustineri posse, quam possit per eam, quam supra assignavimus.

XII. Probabilius nihilominus videtur dolorem naturalem sufficere ad constituendum hoc Sacramentum.

